

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับการศึกษาภาคบังคับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับการศึกษาภาคบังคับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 305 คน จาก 148 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มเจาะจงผู้วิจัยใช้ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับการศึกษาภาคบังคับ ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

สำรวจรายชื่อของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ที่เปิดทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีทั้งหมด 160 โรงเรียน (ยกเว้นโรงเรียนเอกชน 3 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 8 โรงเรียน ยุบโรงเรียนบ้านวังยาง 1 โรงเรียน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับการศึกษาภาคบังคับ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการในการสร้างเครื่องมือ

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ทั้งของไทยและของต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับทฤษฎี นิยาม แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.2 ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามปัญหาการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาภาคบังคับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

2. ขั้นการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กับครูผู้สอนสังคม

2.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาภาคบังคับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ขึ้น 1 ชุดและมี 2 ตอนดังนี้

ชุดแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาภาคบังคับ เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับชื่อสถานศึกษาและอำเภอที่สถานศึกษาสังกัด ระดับช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ที่สอน ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Chick Lists) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ลักษณะเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับมีข้อความทั้งสิ้น 79 ข้อ เนื้อหาข้อกระทงเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีขอบเขตครอบคลุมกระทงปัญหา 4 ด้าน ดังนี้

ปัญหาด้านการจัดเตรียมการเรียนการสอนจำนวน 18 ข้อ

ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจำนวน 25 ข้อ

ปัญหาด้านการผลิตและใช้สื่อ / แหล่งการเรียนรู้จำนวน 16 ข้อ

ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จำนวน 20 ข้อ

โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ ปัญหามากที่สุด ปัญหาปานกลาง ปัญหาน้อย ปัญหาที่น้อยที่สุด

3. ขั้นการปรับปรุงเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบข้อคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมของข้อกระทงปัญหา ความเหมาะสมของการใช้ภาษาเป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามแบบ Face Validity ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ 3 คนประกอบด้วย

3.1.2 นางศิริลักษณ์ ขอเจริญ ศึกษานิเทศก์ คศ.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3.1.3 นางขมนพร เอกปัทมา ศึกษานิเทศก์ คศ.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3.1.4 นางสมลักษณ์ ฐิ์แผน ศึกษานิเทศก์ คศ.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ จากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขเสนอให้คณะกรรมการที่ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.2.2 ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้เพิ่มหัวข้อเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และแก้ไขขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามลำดับ การเลือกผลิตสื่อและใช้สื่อนั้นได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนตัดข้อกระทงปัญหาบางข้อที่ซ้ำซ้อนกันไม่สำคัญ และไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3.2.3 ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้เพิ่มหัวข้อเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน การจัดแหล่งการเรียนรู้และจัดบรรยากาศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และแก้ไขขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้องตลอดจนข้อกระทงปัญหาบางข้อที่ไม่สำคัญและไม่สอดคล้องกับปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน

3.2.4 ในส่วนของปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้เพิ่มเรื่องการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นมาใส่ไว้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และตัดปัญหาบางข้อที่ไม่สำคัญและไม่สอดคล้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอน

3.3 ได้ชุดแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาภาคบังคับ โดยชุด 1 แบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน รวม 50 ข้อมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับชื่อสถานศึกษาและอำเภอที่สถานศึกษาสังกัด ระดับช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ที่สอน ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Chick Lists) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ลักษณะเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับมีข้อคำถามทั้งสิ้น 45 ข้อ เนื้อหาข้อกระทงเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีขอบเขตครอบคลุมกระทงปัญหา 4 ด้าน ดังนี้

ปัญหาด้านการจัดเตรียมการเรียนการสอนจำนวน 12 ข้อ

ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจำนวน 12 ข้อ

ปัญหาด้านการผลิตและใช้สื่อ / แหล่งการเรียนรู้จำนวน 11 ข้อ

ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ

โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ ปัญหามากที่สุด ปัญหามาก ปัญหาปานกลาง ปัญหาน้อย ปัญหาน้อยที่สุด

3.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรในการวิจัย

3.4.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วไปจัดพิมพ์ข้อมูลกับประชากรในการวิจัยตรวจสอบแล้วข้างต้น มาจัดทำสำเนาจำนวน 350 ชุดและนำไปเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับการศึกษาภาคบังคับ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจึงนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถาม จำนวน 148 โรงเรียนๆ ละ 3 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทุกโรงเรียนในอำเภอบรรพตพิสัย , อำเภอลาดยาว , อำเภอแม่วงก์ , กิ่งอำเภอแม่เปิน , กิ่งอำเภอชุมตาบง โดย ผู้วิจัยเป็นผู้วิจัยเป็นผู้ประสานงานในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ประสานงานโดยขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 ให้ช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถามไว้ที่ห้องรับหนังสือ โรงเรียนบ้านตลุกข่อยน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยผู้วิจัยจะไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้วได้พิจารณาคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาดำเนินการประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10.0 (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

แบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาภาคบังคับ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ จะมีช่องว่างให้เติม ชื่อสถานศึกษา เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ระดับช่วงชั้นที่สอนและขนาดของสถานศึกษา วุฒิทางการศึกษา คำตอบให้กาเครื่องหมาย / ลงใน ( ) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดอันดับและเสนอข้อมูลประกอบความเรียงโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

4.51 – 5.00	หมายถึง มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง มีปัญหาการจัดการเรียนสอนน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง มีปัญหาการจัดการเรียนสอนน้อยที่สุด

นำมาวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสำรวจปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังจากผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาโดยให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตอบแบบสอบถามได้ทุกโรงเรียนแล้ว ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนโดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ปัญหา	อยู่ในระดับ มากที่สุด	มีคะแนนเป็น 5
ปัญหา	อยู่ในระดับ มาก	มีคะแนนเป็น 4
ปัญหา	อยู่ในระดับ ปานกลาง	มีคะแนนเป็น 3
ปัญหา	อยู่ในระดับ น้อย	มีคะแนนเป็น 2
ปัญหา	อยู่ในระดับ น้อยที่สุด	มีคะแนนเป็น 1

นำข้อมูลแต่ละข้อของแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ว่าปัญหาอยู่ในระดับใด โดยยึดเกณฑ์ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 8-11)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

- 1.1 ค่าเฉลี่ย (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด	
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด	

- 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ภัทรา นิคมานนท์. 2529 : 178)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{X})^2}{N}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	คะแนนของครูแต่ละคน	
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของครูแต่ละคน	
N	แทน	จำนวนครูทั้งหมด	

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบเครื่องมือ

- 2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแบบสอบถาม
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนน
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ